

Özel Gereksinimli Bireyler İçin Fırsat Eşitliği

SB.7.1.2. Özel gereksinimli bireyler için fırsat eşitliğini sürdürmeye yönelik fikir üretebilme · Konu kapsamındaki temel kavramları, modelleri ve ilişkileri örnekler üzerinden çözümler.

HATIRLAYALIM

- İnsanların doğuştan sahip olduğu devredilemez ve vazgeçilemez haklara temel insan hakları denir; Anayasa'nın 10. maddesi herkesin ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğunu güvenceye alır.
- Fiziksel, zihinsel, duygusal veya gelişimsel bakımdan yaşıtlarından farklı ihtiyaçları olan, bağımsız yaşam ve gelişim için ek destek ve eğitime gereksinim duyan kişilere özel gereksinimli birey denir; özel yetenekliler de bu kapsamdadır.
- Fırsat eşitliği; doğum yeri, cinsiyet, aile geliri veya kişisel özelliklere bakılmaksızın herkesin eğitim, sağlık, ulaşım ve sosyal yaşam haklarından eşit yararlanabilmesidir.
- Doğru zamanda sunulan destek ve erişilebilirlik düzenlemeleri (rampa, asansör, takip şeridi, kaynaştırma eğitimi) bireyin öz güvenini artırırken toplumda adalet, barış ve huzuru güçlendirir.

1 EŞLEŞTİRME

Kavramları karşılarındaki açıklamalarla eşleştiriniz. Harfleri kutulara yazınız.

e 1. temel insan hakları	a) Özel gereksinimli öğrencilerin akranlarıyla birlikte eğitim görmesini sağlayan uygulama
b 2. fırsat eşitliği	b) Gelir, cinsiyet veya kişisel özellik fark etmeksizin herkese aynı imkânın tanınması
c 3. takip şeridi	c) Görme yetersizliği olan bireylerin kaldırımda güvenle yürümesini sağlayan kılavuz yüzey
a 4. kaynaştırma eğitimi	d) Yaşıtlarından ileri düzeyde yeteneği olup ek eğitim desteğine ihtiyaç duyan kişi
d 5. özel yetenekli birey	e) İnsanın yalnızca insan olduğu için sahip olduğu, devredilemeyen haklar

2 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutudaki kavramlarla tamamlayınız. Bir kavram artacaktır.

- onuncu** **rampa** **adalet** **ayrımcılık** **empati**
- Anayasa'nın **onuncu** maddesi kanun önünde eşitliği güvenceye alır.
 - Özel gereksinimli bireylere karşı duyarlı olup **empati** kurlmalıyız.
 - Tekerlekli sandalyeli bireyler için bina girişlerine **rampa** yapılır.
 - Fırsat eşitliği sayesinde toplumda **adalet** ve barış ortamı güçlenir.

3 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Fırsat eşitliği; sevgi, şefkat, anlayış ve merhamet değerleriyle birlikte yaşatıldığında aşağıdakilerden hangisinin gerçekleşmesi beklenir?

A Özel gereksinimli bireylerin toplumsal etkinliklerden uzaklaşması	B Bireylerin öz güveninin artması ve toplumsal birlikteliğin güçlenmesi
C Erişilebilirlik düzenlemelerine olan ihtiyacın kendiliğinden ortadan kalkması	D Eğitim ve sağlık haklarının yalnızca belirli gruplara tanınması

4 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki kavram şemasında özel gereksinimli birey kapsamına giren gruplar gösterilmiş, K kutusu boş bırakılmıştır. Şemanın doğru tamamlanması için K kutusuna aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

A Farklı bir şehirden nakil gelen öğrenciler	B Özel yetenekli bireyler
C Okul spor takımlarında oynayan sporcular	D Yabancı dil kursuna devam eden gençler

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Görseldeki yasal güvence ve eşitlik panosuna göre doğru ifadelerin D, yanlış ifadelerin Y kutusunu işaretleyiniz.

Anayasa · Madde 10	4 Alanda Yasal Güvence
Dil, ırk, cinsiyet ve inanç ayrımı gözetilmeksizin herkes kanun önünde eşittir.	Eğitim (Kaynaştırma ve BEP) Kamu binaları ve ulaşım Sağlık ve sosyal yaşam

	D	Y
Anayasa'nın 10. maddesine göre dil, cinsiyet veya inanç farkı gözetilmeden herkes kanun önünde eşittir.	☒	☐
Özel gereksinimli bireylerin hakları yalnızca okul yıllarında geçerlidir, yetişkinlikte sona erer.	☐	☒
Bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP), eğitim alanındaki yasal güvencelerin bir uygulamasıdır.	☒	☐
Sonradan geçirilen kaza veya hastalık nedeniyle özel gereksinimi oluşan kişiler eşit haklardan yararlanamaz.	☐	☒
Kamu binalarına rampa ve asansör yapılması erişilebilirlik hakkını günlük yaşama taşır.	☒	☐

6 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki tabloda fırsat eşitliğinin birey ve toplum açısından sağladığı kazanımlar eşleştirilmiştir. Tablodaki sınıflandırmanın doğru olması için hangi iki madde birbiriyle yer değiştirmelidir?

Birey İçin Kazanımlar	Toplum İçin Kazanımlar
I. Yeteneklerini geliştirir.	A. Adalet ortamı güçlenir.
II. Öz güveni yükselir.	B. Kendini değerli hisseder.
III. Toplumsal barış hâkim olur.	C. Etkin katılımla huzur artar.

A I ve A	B II ve B	C III ve B	D I ve C

7 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki uygulama kartlarında verilen düzenlemelerin hangi güvence alanına (Eğitim, Kamu binaları ve ulaşım, Sağlık, Sosyal yaşam) ait olduğunu ve sağladığı katkıyı tabloya yazınız. İlk satır örnektir.

1. Kart
Bireyselleştirilmiş eğitim (BEP)

2. Kart
Bina girişinde rampa ve asansör

3. Kart
Hastanede kolay muayene erişimi

4. Kart
Sanat ve spor destek hizmetleri

Uygulama Kartı	Güvence Alanı	Sağladığı Katkı
1. Kart (BEP uygulaması)	Eğitim	Öğrencinin hızına uygun öğrenim sağlar.
2. Kart (Rampa ve asansör)	Kamu binaları ve ulaşım	Binalara bağımsız erişim sağlar.
3. Kart (Kolay muayene erişimi)	Sağlık	Tedavi hizmetlerinden hızlı yararlandırır.
4. Kart (Sanat ve spor kulübü)	Sosyal yaşam	Yetenek gelişimi ve sosyal katılım sağlar.

8 KISA CEVAP

Görseldeki kartlarda Batuhan Eruçar, Sare Aydın ve Yusuf Akgün'ün başarı öyküleri özetlenmiştir. Bu üç kişinin karşılaştıkları engelleri aşarak büyük başarılarla ulaşmasını sağlayan iki ortak etkeni yazınız.

Batuhan Eruçar
Yüzmede 120'yi aşkın madalya, kulüp kurdu

Sare Aydın
Tıp fakültesi birincisi ve psikiyatri uzmanı

Yusuf Akgün
Ağızyla resim sanatı ve çoklu spor ödülü

1) Sağlanan aile, eğitim ve devlet desteği. 2) Bireylerin azim ve kararlılığı.

9 SIRALAMA

Özel gereksinimli bireyler için yapılan düzenlemelerin toplumsal huzura ulaşma sürecini 1'den 4'e kadar mantıksal sırayla numaralandırınız.

- 3 Bireylerin öz güven kazanarak toplumsal yaşama bağımsız katılması
- 4 Toplumda adalet, barış ve dayanışma kültürünün güçlenerek huzurun artması
- 1 Özel gereksinimli bireylerin günlük yaşamda karşılaştığı güçlüklerin tespit edilmesi
- 2 Takip şeridi, rampa, asansör ve özel eğitim gibi düzenlemelerin hayata geçirilmesi

10 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki okul krokisinde kütüphane girişinde yalnız basamaklar bulunduğu ve bahçe yolunda kılavuz şerit olmadığı görülmektedir. Okulda fırsat eşitliğini sürdürmek için iki somut çözüm fikri yazınız.

OKUL ERIŞİLEBİLİRLİK KROKİSİ (Eksik Alanlar)

1. Kütüphane Girişi
Yalnız 5 basamak merdiven var

2. Bahçe Yürüyüş Yolu
Düz beton (takip şeridi yok)

Kütüphane girişine rampa yapılmalı ve bahçe yoluna takip şeridi döşenmelidir.

11 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki panoda bir mahalle ve okul çevresinde gözlenen dört durum numaralanmıştır. Bu durumlardan hangisi fırsat eşitliği ve temel insan hakları anlayışına uygun değildir?

1. Durum
Kaldırma takip şeridi döşenmesi

2. Durum
Üstün yetenekli öğrenciye atölye

3. Durum
Laboratuvara kız-erkek eşit erişim

4. Durum
Öğrencinin geziye alınmaması

- (A) 1. durum: Görme yetersizliği olan yayalar için kaldırma takip şeridi döşenmesi
- (B) 2. durum: Resim alanında üstün yetenekli öğrenciye destek atölyesi açılması
- (C) 3. durum: Kız ve erkek öğrencilerin laboratuvar araçlarından eşit yararlanması
- (D) 4. durum: Tekerekli sandalyeli öğrencinin zorlanacağı düşünülerek geziye alınmaması

12 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki I, II ve III numaralı başarı rozetlerinde anlatılan kişiler aşağıdakilerin hangisinde doğru eşleştirilmiştir?

I. Rozet

Anzak Kuyu Yüzme Yarışı Birincisi

II. Rozet

Tıp Fakültesi Birincisi Psikiyatri Uzmanı

III. Rozet

Ağızyla Resim Sanatı ve Çoklu Spor Ödülü

- (A) I: Batuhan Eruçar — II: Sare Aydın — III: Yusuf Akgün
- (B) I: Yusuf Akgün — II: Sare Aydın — III: Batuhan Eruçar
- (C) I: Sare Aydın — II: Batuhan Eruçar — III: Yusuf Akgün
- (D) I: Batuhan Eruçar — II: Yusuf Akgün — III: Sare Aydın

13 KISA CEVAP

Görseldeki engelli araç park yeri levhası ve kaldırım rampası önüne sağlıklı bir sürücünün aracını park etmesi hangi temel hakkı engeller ve bireyin günlük yaşamını nasıl etkiler?

[P]

Özel Park Yeri

Erişilebilirlik Alanı Uyarısı

Park yeri ve rampa önü boş tutulmalıdır. Eşit koşullarda ulaşım temel haklır.

Erişilebilirlik hakkını engeller ve bireyin bağımsız hareket etmesini zorlaştırır.

14 ŞİFRELI KELİME

İpuçlarına uyan kavramları kutulara yazınız. Turuncu bölmelerdeki harfler, yasalarla güvence altına alınan devredilemez yetkilerimizi verir.

Fırsat eşitliğinin sağlandığı toplumda barışla birlikte oluşan güven ortamı

H U Z U R

Çok katlı binalarda katlar arası erişimi kolaylaştıran kabinli düzenek

A S A N S Ö R

Özel gereksinimli öğrencilerin akranlarıyla aynı sınıfta eğitim görmesi

K A Y N A Ş T I R M A

Anayasa'nın 10. maddesinde herkes için ayırım yapılmaksızın korunan ilke

E Ş İ T L İ K

Engelleri aşan bireylerin hedeflerine ulaşırken gösterdiği kararlı gayret

A Z İ M

Tekerlekli sandalyenin basamakları aşması için yapılan eğimli yol

R A M P A

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

HAKLAR